

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.12.45>**Ігор Діордіца,**

докт. юрид. наук, доцент,

професор кафедри публічного та приватного права

Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАСАДИ КІБЕРНЕТИЧНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ ЧЕРЕЗ СПІВВІДНОШЕННЯ СУЦЬНОГО ТА НАЛЕЖНОГО

У статті пропонується до розгляду авторські результати визначення концептуальних положень наукового алгоритму дослідження кібернетичної деонтології. Розглянуто трактування кібернетичної деонтології та деонтологічні норми у сфері кібернетичних відносин. Проаналізовано суб'єктний склад кібернетичних правовідносин, та з деонтологічних позицій обґрунтовується наукова гіпотеза про необхідність включення до суб'єктного складу правовідносин штучного інтелекту. Запропоновано власне бачення поняття кібернетичного маргінала, до суб'єктного складу якого, крім особи, віднесено і штучний інтелект. Визначено риси штучного інтелекту. Через співвідношення категорій «суцтво» і «належне» обґрунтовується можливість певним чином розширити горизонт розуміння деонтології і вихід на нові рубежі розуміння безпосередньо кібернетичної деонтології, адже у сфері кібернетичних відносин формується специфічне розуміння професійної діяльності, оскільки як будь-який користувач, так і штучний інтелект згодом можуть стати розробником шкідливого програмного забезпечення і зашкодити як державним, так і приватним суб'єктам. У рамках кібернетичної деонтології виокремлено такі аспекти: теорію морального та етичного обов'язку, належної чи морально обов'язкової поведінки суб'єктів кібернетичних відносин (людей та штучного інтелекту); галузь знань про виникнення, формування, розвиток і функціонування серед суб'єктів кібернетичних відносин особливої системи норм належної поведінки, загальновизнаних стандартів, що базуються на пріоритетності, та гарантування реалізації кібернетичних прав та свобод людини і громадянина, а також штучного інтелекту, їхніх законних кібернетичних інтересів та моральних принципів; науку, що вивчає міжнародні, національні, регіональні та локальні системи вимог до поведінки суб'єктів кібернетичних відносин, що дозволить надати їхній поведінці та діям мотиваційної аргументованості, запровадити в їх групі загальнолюдські та групові інформаційні та кібернетичні цінності; наукову та навчальну дисципліну, яку слід викладати у процесі підготовки кадрів з ІКТ, інформаційного права, адміністративного права, інформаційної політики, інформаційної безпеки, державного управління при вихованні нової генерації кіберсуспільства, визначенні рівня кібернеосвіченості та реформованості. Висновується, що міждисциплінарний характер кібернетичної деонтології є онтологічним, і саме кібернетична аксіологія надає можливість зрозуміти дуалізм належного і суцього в кібернетичній сфері, пов'язаність предметних та суб'єктних цінностей.

Ключові слова: інформаційне право, кібернетика, кібернетична деонтологія, кібербезпекова політика, кібербезпека, штучний інтелект, кібернетика.

Постановка проблеми. Дана проблема в такій інтерпретації постає в науці вперше. Тому, заважаючи на її актуальність, необхідність подальшого розвитку напрямів кібербезпекової політики і в контексті створення національної системи кібербезпеки, розгляну філософські категорії «суцтво» та «належне» з подальшою їх операціоналізацією до кібернетичної деонтології. Оскільки в такій інтерпретації дана проблема порушується вперше, то відсутні посилання на праці, де б ця тема могла бути розглянута через те, що їх фактичне не існує.

Ситуація з легалізацією і науковим визнанням кібернетичних відносин дедалі більше за своїм змістом нагадує спів-

відношення наукових категорій «суцтво» і «належне», через що вихід на необхідність формування **кібернетичної деонтології** – системи норм, вимог та принципів належної професійної поведінки у сфері кібернетичних відносин – є актуальним і об'єктивно зумовленим. Як наука вона формує систему знань про обов'язок та норми належної поведінки людей у сфері кібернетичних відносин, а у більш загальному плані – в кіберпросторі загалом.

Метою статті є визначення концептуальних положень наукового алгоритму дослідження кібернетичної деонтології через співвідношення категорій «суцтво» та «належне».

Виклад основного матеріалу. У сучасних юридичних словниках термін «**деонтологія**» трактується так: деонтологія (з грецької *deon* – обов'язок та *logos* – наука, вчення, знання) – розділ етики, який розглядає проблеми належної поведінки та моральних обов'язків медичних працівників щодо хворого [1].

Деонтологія як наука походить від слів грецького походження “*deon*” – «потрібне, належне» та “*logos*” – учення, тобто учення про належне [2].

Кібернетична деонтологія, виходячи з постулатів про співвідношення предметних і суб'єктних цінностей, не є вченням абсолютним і таким, що складається з усталених правил та стандартів. Лише у деяких професіях існують деонтологічні норми, принципи, кодекси (медична деонтологія та поліцейська деонтологія).

Деонтологічні норми у сфері кібернетичних відносин – це певний стандарт, що характеризує приналежність людини до певної групи: користувачів і розробників, користувачів та розповсюджувачів кібернетичних технологій, користувачів певних соціальних мереж або мережевих ігор тощо. Зважаючи на поліструктурність кібернетичних відносин, їх постійну динаміку, кібернетична деонтологія закладатиме значний елемент стабільності, принаймні в принципових моментах етичної керованості даної системи – *кіберетику*. Незалежно від індивідуальних здібностей суб'єктів кібернетичних відносин деонтологічні норми надають їхній поведінці загальності, характерності, висуваючи універсальні вимоги щодо неухильного дотримання кіберетики, належного ставлення до свого обов'язку щодо гідної поведінки в кіберпросторі, професійної честі.

Кібернетична деонтологія – галузь інформаційної науки та навчальна дисципліна, що є узагальненою системою знань про внутрішній імператив морального обов'язку суб'єкта кібервідносин, у тому числі штучний інтелект, про кодекс їхньої професійної поведінки. Цей термін можна трактувати в двох значеннях: 1) у широкому – наука, що аналізує (поряд із моральними) професійні, психологічні, політичні, етичні та естетичні вимоги, котрі регламентують ставлення спеціаліста до клієнта і до своїх колег; 2) у вузькому – наука про застосування загальних норм моралі людиною і штучним інтелектом у специфічних умовах діяльності суб'єктів кібернетичних відносин.

Кібернетична деонтологія має висвітлювати особливості належного виконання обов'язків суб'єктами кібернетичних відносин на різних рівнях реалізації державної

кібербезпекової політики: від вироблення концепцій чи створення окремих кібернетичних продуктів до реалізації цієї політики, контролю за застосуванням кібернетичних технологій, зміцнення інформаційної ідентичності кібернетичними засобами, налагодження кібернетичної взаємодії між людиною та штучним інтелектом тощо.

Глобалізація кіберсуспільства і формування глобальної інформаційної та кібернетичної цивілізації сприяли залученню до кібернетичної сфери усіх охочих. Якщо раніше сфера комп'ютерних технологій вважалася вузькопрофесійною і застосування комп'ютерів було прерогативою окремої групи спеціалістів, то нині проникнення інформаційно-комп'ютерних технологій у повсякденне життя досягло такого рівня, що і старі і малі використовують комп'ютери майже щодня, а більшість надскладних операцій, наприклад, у медичній чи то у космічній; воєнній чи безпековій сферах вже не уявляється поза контекстом використання кібернетичних технологій. Більше того, окремі напрями життєдіяльності людини дедалі активніше починають освоювати роботи, штучний інтелект.

Якщо взяти за приклад медичну сферу або сферу фінансово-економічної діяльності, то там більш-менш чітко визначене коло суб'єктів та об'єктів відносин, через що можна виявити доволі прозору предметну сферу деонтологічних засад. Стосовно ж кібернетичної сфери, то її характерною особливістю є те, що до кола суспільних кібернетичних відносин завдяки розвитку кіберсуспільства належать не лише майже усі люди, а й штучний інтелект, роботи. Тож постає окрема потреба в уточненні суб'єктного складу кібернетичних правовідносин, адже в Законі України «Про інформацію» зазначено лише такі види суб'єктів: 1) фізичні особи; 2) юридичні особи; 3) об'єднання громадян; 4) суб'єкти владних повноважень. Даний перелік доцільно доповнити таким суб'єктом, як *штучний інтелект*.

Окрема увага має бути приділена *хакерам*, які, формуючи власне мережеве суспільство, фактично презентують себе поза контекстом державного регулювання, в тому числі правового, а звідси, фактично та апріорі виступаючи суб'єктами кібернетичних правовідносин, вони в правовому полі де-юре відсутні [3]. Сюди можна зарахувати групи Анонімус, учасників мережі Wikileaks, інших хакерських утворень, що не визнають над собою владу держави та норм права. У найближчому майбутньому реальну небезпеку становитимуть ті роботи та штучний інтелект, які також через механізми самоорганізації

нізації стануть хакерами і намагатимуться контролювати кіберпростір або принаймні сформувати керовані ними алгоритми управління. Тому в перспективі сформується ще й диференціація хакерів: біохакерів (людей) і кіборгхакерів (хакерів штучного інтелекту). Також можу прогнозувати надалі протидію між ними у форматі встановлення власних правил гри та відносин у кіберпросторі. Вочевидь, нині не можна, і навіть згубно, ігнорувати тенденції розширення кола учасників кібернетичних відносин, відстоювати ортодоксальний підхід, за якого учасниками правових або соціальних відносин виступатиме лише людина. Очевидність впевненої ходи розвитку штучного інтелекту має спонукати нас до розуміння невідворотності даних тенденцій і чіткої та нагальної потреби в попередньому розробленні відповідної системи нормативно-правових актів, що регулюватимуть суспільні кібернетичні відносини з урахуванням саме зазначених мною тенденцій. Таким чином штучний інтелект наперед буде позбавлений проактивного розвитку і подальшого домінування в соціальних відносинах. Адже визнання рівності та прописування правил поведінки, в тому числі деонтологічних засад, сприятиме попервах контрольованій участі штучного інтелекту в даних відносинах.

Якщо ж цього не зробити і продовжувати тиражувати окремі положення застарілої теорії правовідносин, написаної ще за часів, коли не було ані Інтернету, ані смартфонів, то сформується небезпечна тенденція залишення штучного інтелекту поза кіберсуспільством. Разом із особами, що перебувають на маргінесі цивілізації і поза контекстом розвитку суспільства взагалі, сформується інтегрований зміксований маргінальний кластер. В.А. Ліпкан, І.М. Сопілко та В.О. Кір'ян для позначення цих процесів увели в науковий обіг поняття «*інформаційний маргінал*» – особа, яка перебуває поза межами інформаційного суспільства, котра втратила свій інформаційний статус внаслідок унікальності власної соціокультурної ситуації, при переході до глобальної взаємодії в рамках інформаціонального капіталізму і неспроможності протистояти нав'язуванню та пристосуватися до якісно нової мережної архітектури інституційних структур інформаційного суспільства [4, с. 12].

Що ж до мого дослідження, то запропоную власне бачення поняття «*кібернетичний маргінал*» – особа або штучний інтелект, які перебувають поза контекстом регульованих нормами права кібервідносин (кібервідносини: не виникли, не змінилися і не припинилися), внаслідок чого вони не набули,

або втратили, або не було юридично закріплено їх положення (кібернетичний статус) в кіберпросторі через унікальність власної соціокультурної та кіберментальної ситуації, при переході до глобальної кібервзаємодії в рамках спільного функціонування та розвитку в кіберпросторі, і відсутності правових можливостей та впливаючої із цього легітимної неспроможності протистояти нав'язуванню та пристосуватися до якісно нової архітектури мережних структур кіберсуспільства.

Людина – це біологічна категорія, що визначає належність живої істоти до людського роду за певними анатомічними особливостями та фізіологічними функціями. Основними *рисами людини* є: 1) розвиненість інстинктів, що забезпечує можливість реалізації різних інтересів; 2) наявність мови як засобу спілкування та узгодження діяльності; 3) необхідність спілкування із собі подібними з метою досягнення компромісу інтересів; 4) чіткий розподіл праці у людському середовищі, що надає можливість досягти високого ступеня організованості відносин [5].

Своєю чергою, *штучний інтелект* – суб'єкт кібернетичних соціальних відносин, що визначає його неналежність до людського роду, натомість схожість за певними анатомічними особливостями. Штучний інтелект передбачає використання ідеалізації та моделей, які спрощують розуміння інтелектуальної діяльності.

Рисами штучного інтелекту є:

1) побудова на базі нейронних мереж, що дає змогу розпізнавати різноманітні образи, в тому числі емоцій, а також формувати здатність до навчання, самонавчання та самоорганізації;

2) можливість спілкуватися та розуміти будь-яку мову світу, а також формувати власну кібермову для спілкування з іншими представниками власного виду;

3) необхідність спілкування із представниками людського роду, а також собі подібними з метою досягнення компромісу інтересів;

4) високий рівень самоорганізації і самонавчання, що надають можливість досягти високого ступеня організованості відносин.

Тому переконаний, що кібернетична деонтологія охоплює не лише безпосередніх розробників кібернетичних та кібернетичних технологій, а й розробників, користувачів і розповсюджувачів, тобто людей і штучний інтелект, тож їхня спільна діяльність має бути побудована на засадах деонтологічних норм та врегульована нормами права.

Питання щодо формування кібернетичної деонтології в українській інформацій-

ній науковій доктрині не порушувалися, а в рамках теорії інформаційного права найбільш ґрунтовна і послідовна, несуперечлива та розгорнута концепція деонтології наведена в роботах українського вченого-правника Є.О. Гіди [6–16]. Тож, узявши на озброєння метод екстраполяції, застосуємо розроблені Є.О. Гідою положення до мого дослідження.

Одразу ж зазначу, що оскільки питання щодо формування кібернетичної деонтології системно не розглядалося, то це певним чином впливало і на формування концепції кібернетичної деонтології, закладаючи імовірність похибки в певних положеннях через неможливість їх порівняння із думками інших дослідників, а також з практичною діяльністю у сфері кібернетичних відносин. Водночас сподіваюсь, що висунені мною положення отримають можливість розвинути до рівня самостійної та беззаперечної концепції.

Отже, **кібернетична деонтологія** – наука, що вивчає сукупність інформаційно-правових, організаційно-управлінських, професійно-етичних і соціальних норм, принципів належної поведінки суб'єктів кібернетичних відносин під час здійснення ними діяльності у кіберпросторі. Зрозуміло, оскільки інформаційному праву нині притаманний характер, то й кібернетична деонтологія також матиме міжгалузевий характер, перебуваючи на стику таких наук, як: кібернетика, етика, інформаціологія, інформаційне право, адміністративне право, інформаційна політика, інформаційна безпека та соціологія.

Зважаючи на визначення поліцейської деонтології, що його надав В.М. Кукушин [17], під **кібернетичною деонтологією** можна розуміти науку про зародження, формування, розвиток і функціонування діючого у сфері кібернетичних відносин нормативно-орієнтуючого інституту, особливої системи норм (і кодексів) професійної поведінки суб'єктів кібернетичних відносин, історично заведених стандартів, заснованих на моральній аксіоматиці безпечного кібернетичного простору.

Багатогранність інформаційного права і формування його різноманітних інститутів, що у своїх роботах зазначають І.В. Арістова, А.І. Марущак, В.С. Цимбалюк, М.Я. Швець, також наводить нас до висновку, що кібернетичну деонтологію доцільно розглядати як міждисциплінарну науку, котра межує не лише з інформаційною етикою та соціологією моралі (суще), а передусім з інформаційним правом (належне).

Отже, співвідношення категорій «*суще*» і «*належне*» надає можливість певним чином

розширити горизонт розуміння деонтології і вийти на нові рубежі розуміння безпосередньо кібернетичної деонтології, адже у сфері кібернетичних відносин формується специфічне розуміння професійної діяльності, оскільки як будь-який користувач, так і штучний інтелект згодом зможуть стати розробником шкідливого програмного забезпечення і зашкодити діяльності, наприклад, державних установ або здійснювати кібершпигунство, кібертероризм та інші види кіберзлочинів, про що йтиметься нижче в роботі. Так само як і поведінка осіб та чат-ботів у соціальних мережах Instagram, Facebook є об'єктом пильної уваги правоохоронців, які реагують на прояви ксенофобії, расизму, тероризму, неофашизму та сепаратизму, розпалювання міжнаціональної ворожнечі та заклики до повалення державної влади, а також здійснюють хакінг, флудінг, тролінг, фейкінг, кібербулінг.

Отже, специфічність кібернетичних відносин, включення до даної сфери майже усіх членів як суспільства, а також штучного інтелекту спричиняють розширення трактування змісту деонтології і зумовлюють, зберігаючи підвалини деонтології, розглядати її не лише в контексті дуалізму соціології та моралі, а й передусім інформаціології і державної кібербезпекової політики, інформаційного права.

Отже, у рамках кібернетичної деонтології, з огляду на напрацювання із поліцейської деонтології [18], доцільно виокремлювати такі **аспекти**:

– як *теорію* морального та етичного обов'язку, належної чи морально обов'язкової поведінки суб'єктів кібернетичних відносин (людей та штучного інтелекту);

– як *галузь знань* про виникнення, формування, розвиток і функціонування серед суб'єктів кібернетичних відносин особливої системи норм належної поведінки, загальноновизнаних стандартів, що базуються на пріоритетності, та гарантування реалізації кібернетичних прав та свобод людини і громадянина, а також штучного інтелекту, їхніх законних кібернетичних інтересів та моральних принципів;

– як *науку*, що вивчає міжнародні, національні, регіональні та локальні системи вимог до поведінки суб'єктів кібернетичних відносин, що дозволить надати їхній поведінці та діям мотиваційної аргументованості, запровадити в їх групі загальнолюдські та групові інформаційні та кібернетичні цінності;

– як *наукову та навчальну дисципліну*, яку слід викладати у процесі підготовці кадрів із ІКТ, інформаційного права, адміні-

стративного права, інформаційної політики, інформаційної безпеки, державного управління при вихованні нової генерації кіберсуспільства, визначенні рівня кібернеосвіченості та реформованості.

Висновок

У більш абстрактному плані доходимо висновку: кібернетична деонтологія – моральний стрижень та основа розвитку безпечних кібернетичних відносин, дороговказ розвитку кіберсуспільства і мірило ефективності е-урядування, що утворюють розумний баланс між інтересами людей та штучного інтелекту.

Певна дискусійність нашого розуміння кібернетичної деонтології пов'язана з тим, що засновники вчені-деонтологи наголошують на тому, що розглядати деонтологію лише як науку про правила чемності – величезна помилка, бо деонтологія орієнтована на проблеми регулювання професійної поведінки працівників безпосередньо під час виконання ними службових обов'язків.

Зокрема, професор Ю.І. Римаренко зазначав, що *поліцейська деонтологія* – це наука, яка вивчає всю сукупність соціальних, професійно-етичних та організаційно-управлінських норм, принципів, належної поведінки працівників поліції **під час виконання ними службових обов'язків** (виділено мною. – *Авт.*), відповідної соціальної ролі та функцій [19].

Натомість у роботах І.М. Сопілко під час аналізу основ інформаційної аксіології [20] було аргументовано, що полісистемність кібернетичних відносин спричиняє лабільність рольової участі в них суб'єктів. Їх конфігурація може мати транссистемний зміст між звичайним користувачем та професійним учасником кібернетичних відносин, який може спричинити ті чи інші дії та впливати на реалізацію кібернетичних прав, є дуже динамічною та нечіткою. Через величезне залучення людського потенціалу до кола даних відносин, виділяти окремо групу працівників, які зайняті безпосередньо чи то у створенні кібернетичних ресурсів, чи то у формуванні інформаційної інфраструктури тощо, є недоцільним. І я схильний підтримати дану позицію, оскільки з часом майже не лишиться осіб, не втягнених у кіберпростір, тому виділення такої ознаки, як «службові обов'язки», вже не відповідає сучасним реаліям сьогодення.

Отже, міждисциплінарний характер кібернетичної деонтології є онтологічним, і саме кібернетична аксіологія надає можливість зрозуміти дуалізм належного і сущого в кібернетичній сфері, пов'язаність предметних та суб'єктних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Большой юридический словарь. 3-е изд., доп. и перераб. / под ред. проф. А.Я. Сухарева. Москва: ИНФРА-М, 2007. С. 98.
2. Понятие юридической деонтологии как науки и учебной дисциплины: ее предмет. URL: <http://www.yurist-online.com/uslugi/yuristam/literatura/deont/01.php>. (дата звернення: 10.11.2019).
3. Єропудова О.В. Політична субкультура хакерів в умовах інформаційного суспільства : дис. ... канд. політ. наук: 23.00.03. Київ, 2011. 218 с.
4. Ліпкан В.А., Сопілко І.М., Кір'ян В.О. Правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні : монографія / за заг. ред. В. А. Ліпкана. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2015. 664 с.
5. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. Київ : Юрінком Інтер, 2006. С. 56.
6. Гіда Є.О. Деонтологічні основи діяльності міліції в Україні. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 416 с.
7. Теорія держави та права : підручник / Є.О. Гіда, Є.В. Білозьоров, А.М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є.О. Гіди. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 576 с.
8. Гіда Є.О. Деонтологічні основи правоохоронної діяльності міліції України : навчальний посібник. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 120 с.
9. Основи правознавства : навчальний посібник (для підготовки абітурієнтів до вступних випробувань) / Є.О. Гіда, Є.В. Білозьоров, А.М. Завальний, А.О. Осауленко ; за заг. ред. Є. О. Гіди. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 180 с.
10. Вступ до правоохоронної діяльності : навчальний посібник / Є.О. Гіда, Є.В. Білозьоров, А.М. Завальний, А.О. Осауленко ; за заг. ред. Є.О. Гіди. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 200 с.
11. Актуальні проблеми теорії держави та права : навчальний посібник / Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А. М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є.О. Гіди. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2010. 260 с.
12. Гіда Є. О. Теоретичні основи загальнолюдських стандартів прав людини. Київ : ТЕКСТ, 2008. 104 с.
13. Гіда Є.О. Систематизація підходів щодо розуміння предмету юридичної деонтології. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2012. № 3. С. 286–294.
14. Гіда Є. О. Механізм деонтологічного регулювання діяльності працівників міліції (поліції). *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2011. № 3 (46). С. 78–83.
15. Гіда Є. О. Деонтологічні принципи діяльності міліції України. *Науковий вісник НАВС*. 2010. № 6. С. 267–274.
16. Гіда Є. О. Деонтологія – наука про обов'язок і належну професійну поведінку. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. Спец. вип. № 8. 2011. С. 34–40.
17. Міжнародна поліцейська енциклопедія. Т. 1 / відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. Київ : Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003. С. 540.

18. Міжнародна поліцейська енциклопедія. Т. 1 / відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. Київ : Концерн «Видавничий Дім "Ін Юре"», 2003. С. 543.

19. Міжнародна поліцейська енциклопедія. Т. 1 / відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондра-

тьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. Київ : Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2003. С. 541.

20. Сопілко І.М. Засади інформаційної аксіології в контексті формування державної інформаційної політики. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 9. С. 42–47.

The article presents the author's results of determining the conceptual provisions of the scientific algorithm for the study of cybernetic deontology. The treatment of cybernetic deontology and deontological norms in the sphere of cybernetic relations are considered. The subjective composition of cybernetic relationships is analyzed and the scientific hypothesis about the necessity of including artificial intelligence in the subjective composition of legal relationships is substantiated from deontological positions. We propose our own vision of the concept of cybernetic marginality in the subject composition of which besides the person also includes artificial intelligence. The features of artificial intelligence have been identified. Due to the correlation of categories, the existence and proper justification of the possibility to extend in a certain way the horizon of understanding of deontology and the entrance to new frontiers of understanding directly of cybernetic deontology, because in the sphere of cybernetic relations a specific understanding of professional activity is formed, since as any person can develop malware and harm both public and private entities. Within the framework of cybernetic deontology, the following aspects have been distinguished: the theory of moral and ethical obligation, proper or morally obligatory behavior of subjects of cybernetic relations (people and artificial intelligence); the field of knowledge about the emergence, formation, development and functioning of the subjects of cybernetic relations of a special system of norms of good behavior, universally recognized standards based on priority, and guaranteeing the realization of cybernetic rights and freedoms of man and citizen, as well as artificial intelligence, their legitimate cybernetic interests and moral principles; science that studies international, national, regional and local systems of requirements for the behavior of cybernetic subjects, which will allow them to provide their behaviors and actions of motivational reasoning, to introduce in their group universal and group information and cybernetic values; scientific and educational discipline, which should be taught in the training of ICT, information law, administrative law, information policy, information security, public administration in the education of the new generation of cyber society, determining the level of cyber education and reform. It is concluded that the interdisciplinary nature of cybernetic deontology is ontological, and it is cybernetic axiology that makes it possible to understand the dualism of the proper and the existing in the cybernetic sphere, the connection of substantive and subjective values.

Key words: information law, cybernetics, cybernetics deontology, cybersecurity policy, cybersecurity, artificial intelligence, cyberethics.

